

การพัฒนา รูปแบบการบริหารงานบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่^{*}
THE DEVELOPMENT OF GRADUATE SCHOOL
MANAGEMENT MODEL OF
MAHACHULALONGKORNRAJAVIDYALAYA UNIVERSITY,
PHRAE CAMPUS

พรหมเรศ แก้วโมลา, Phromares Kaewmola
พระวุฒิชัย ขนติพิโล, Phra Wutthichai Khantipalo
พระอธิการศักดิ์ดา สุวรรณทา, Phraathikan Sakda Suwanta
พระมหาชนินทร์ ลิขสิทธิพันธุ์, Phramaha Chanin Ligkhasittipan
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phrae Campus
Email : Phrom.1969@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ และ 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งเป็นผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนในระดับบัณฑิตศึกษาวิทยาเขตแพร่ จำนวน 10 รูป/คน จากนั้นทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า

1) รูปแบบการบริหารงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ มีการแบ่งการบริหารเป็น 3 กลุ่มงานที่ครอบคลุมขอบเขตภาระงานของบัณฑิตศึกษา คือ (1) กลุ่มงานวิชาการ วิจัยและมาตรฐานคุณภาพการศึกษา มีขอบข่ายงาน

^{*} Received 11 November 2024; Revised 29 December 2024; Accepted 30 December 2024

ตามแผนงานครอบคลุมด้านงานวางแผนด้านการจัดการศึกษา วิเคราะห์และพัฒนาหลักสูตรงานวิจัย และงานมาตรฐานและงานประกันคุณภาพการศึกษา (2) กลุ่มงานบริหาร รับผิดชอบงานเกี่ยวกับงานธุรการงบประมาณ การเงินและบัญชี งานพัสดุ นโยบายและแผนพัฒนา และ (3) กลุ่มงานทะเบียนวัดผลและสารสนเทศ ของบัณฑิตศึกษาวิทยาเขตแพร่ มีการบริหารการดำเนินงานเกี่ยวกับ งานทะเบียนและวัดผล งานปฏิทินการศึกษา และงานห้องสมุดและเทคโนโลยี

2) ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ พบว่า ได้รูปแบบการบริหารบัณฑิตศึกษาวิทยาเขตแพร่ โดยมีการจัดทำแผนพัฒนาบัณฑิตศึกษาวิทยาเขตแพร่ และแบ่งการบริหารเพิ่มเติมแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ (1) ด้านวิชาการ มีขอบข่ายงานเพิ่มเติม คือ งานวางแผนด้านการจัดการศึกษา วิเคราะห์และพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาคุณภาพของบัณฑิต การพัฒนาด้านการวิจัย ส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการวิชาการแก่สังคม งานทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม (2) ด้านบุคลากร ผู้วิจัยกำหนดขอบข่ายงานด้านบุคลากร คือ การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาอาจารย์ เจ้าหน้าที่ สนับสนุน ให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายของสถาบันการศึกษา และ (3) ด้านการบริหาร มีขอบข่ายงานด้านการบริหาร การประสานงาน ส่งเสริม สนับสนุน การอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษาทุกระดับของสถาบันการศึกษา

คำสำคัญ : การพัฒนา, รูปแบบการบริหารงาน, บัณฑิตศึกษาวิทยาเขตแพร่

Abstract

The objectives of this qualitative research were to study and develop a model for Graduate School management of Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phrae Campus. This study employed documentary research method (DRM). The 10 key informants were administrators and instructors of Graduate School of Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phrae Campus. The data were collected by using in-depth interviews. Then, they were analyzed and synthesized.

The results were as follows:

1) Graduate School management of Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phrae Campus is divided into 3 work groups, covering the scope of

Graduate School's workload. The first is Academic, Research, and Education Standards Department, which is responsible for educational planning and management, curriculum analysis and development, research, and educational quality assurance. The second is Department of Administration which is in charge of administrative work, budget, finance, accounting, procurement, policy, and development plan. The third is Graduate School's Department of Registration, Measurement, and Informational Technology, responsible for registration, measurement, academic calendar, library, and informational technology.

2) In terms of results of model development, the Graduate School management model was developed by creating Graduate School's development plan, divided into 3 aspects: (1) academic aspect, which has additional tasks: planning educational management, analyzing and developing curriculum, improving the quality of graduates, enhancing research, promoting Buddhism, providing academic services, and preserving art and culture; (2) personnel aspect, which places importance on human resource development, for example, developing skills and work performance of instructors and officers to achieve the goals of the educational institution; and (3) the aspect of management, which focuses on educational administration, coordination, promotion, and facilitation.

Keywords : Development, Management Model, Graduate School of Phrae Campus

บทนำ

ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลง และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพราะด้วยเหตุการณ์เกิดขึ้นของเทคโนโลยีใหม่ ๆ จึงส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตประจำวันของคนทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ดังนั้น การบริหารงานให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ผู้บริหารจึงต้องมีการปรับเปลี่ยน พัฒนาตนเอง และพัฒนาองค์กรเชิงกลยุทธ์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงนี้ เพื่อที่จะทำให้องค์การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ ที่ส่งผลให้มีประสิทธิภาพในการดำเนินงานอย่างยั่งยืน (วรรณคม เมฆสุวรรณ และเอกสิทธิ์ สนามทอง, 2564, น.164) ทำให้การบริหารงานด้านการศึกษาก็ต้องมีการพัฒนาอยู่ตลอด ดังนั้นผู้บริหารงานที่ดี ต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ในการดำเนินการจัดสรรบุคลากรให้เหมาะสมกับงาน ความสามารถ การศึกษา และความรู้ในการปฏิบัติงาน โดยเป็นไปตามระเบียบแบบแผนที่กำหนด ให้มีประสิทธิภาพสูงสุดและบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายของสถานศึกษา (วัชรระ คณะทรง, 2565, น.13) เพื่อเป็นการพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ มีความพร้อม มีปัญญา มีศักยภาพเพียงพอที่จะรับมือกับการใช้ชีวิตในปัจจุบัน มีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 6 ได้กำหนดให้มีการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้อย่างมีความสุข และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ซึ่งในการจัดกระบวนการเรียนรู้จำเป็นต้องมีการจัดการให้สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของผู้เรียน ช่วยฝึกทักษะกระบวนการคิด การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550, น.3)

การบริหารงานการศึกษา ในระดับอุดมศึกษามีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนารูปแบบการบริหารงานให้มีความมีประสิทธิภาพนั้นต้องใช้กลยุทธ์เชิงรุกที่มีความสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่องในการบริหารจัดการ ผู้บริหาร หรือนักบริหารการศึกษาต้องเปิดมุมมองเกี่ยวกับการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (พิมลพรรณ เพชรสมบัติ, 2561, น.42) ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสามารถบรรลุเป้าหมายของสถาบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่มีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เพื่อให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคโลกาภิวัตน์ เป็นมหาวิทยาลัยศูนย์กลางในการศึกษาพระพุทธศาสนาที่สำคัญของคณะสงฆ์ไทย เพื่อพัฒนาคนให้ทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา พัฒนา

สังคม เน้นความเป็นเลิศทางพระพุทธศาสนา มุ่งเน้นพัฒนาตามอัตลักษณ์ของบุคลากร และ
 นิสิตของมหาวิทยาลัย 9 ประการ (พระมหาหรรษา นิธิบุญยากร, 2561,) อย่างที่มหาวิทยาลัย
 มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในฐานะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้แบบพุทธซึ่งมีความมุ่งมั่นพัฒนา
 ให้เกิดขึ้น (1) มีปฏิปทาน่าเลื่อมใส (M-Morality) (2) รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงทางสังคม
 (A-Awareness) (3) มีศรัทธา อุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา (H-Helpfulness) (4)
 มีความสามารถในการแก้ปัญหา (A-Ability) (5) มีความใฝ่รู้ใฝ่คิด (C-Curiosity) (6) มีน้ำใจ
 เสียสละเพื่อส่วนรวม (H-Hospitality) (7) มีโลกทัศน์กว้างไกล (U-Universality) (8) มีความ
 เป็นผู้นำด้านจิตใจและปัญญา (L-Leadership) (9) มีความมุ่งมั่นพัฒนาตนเองเพียบพร้อมด้วย
 คุณธรรมจริยธรรม (A-Aspiration)

แผนพัฒนาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในช่วงแผน
 การพัฒนาศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ให้เป็น
 “บัณฑิตศึกษามาตรฐานสากล” หมายถึง การศึกษาวิจัยด้านพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่
 และการ บริหารจัดการองค์กรระดับบัณฑิตศึกษาต้องมีคุณภาพ และมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ
 ทั้งในระดับชาติและนานาชาติ โดยวิสัยทัศน์ดังกล่าวนี้ ได้ผ่านกระบวนการระดมความคิดเห็น
 จากบุคลากรทุกภาคส่วน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่จัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทุกภาคส่วน
 ที่ร่วมกันกำหนดกรอบวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ภายใต้วัตถุประสงค์ ประชญา ปณิธาน และพันธกิจ
 ของมหาวิทยาลัย เพื่อให้มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับ
 ที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ทิศทางการของแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2566-2570)
 และแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 13 ทำให้แผนพัฒนาบัณฑิตวิทยาลัย
 มีสาระสำคัญสอดคล้องตามวิสัยทัศน์ที่ประกอบด้วย 5 ประเด็นยุทธศาสตร์ 15 เป้าประสงค์
 50 ตัวชี้วัด 49 กลยุทธ์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาการผลิตบัณฑิตสู่ความเป็นเลิศ โดยการส่งเสริมให้
 บัณฑิตมีความเป็นเลิศทางวิชาการ เป็นผู้นำด้านการพัฒนาจิตใจ เป็นคนดี มีความรู้
 ความสามารถ และมีจิตอาสาเพื่อสังคมประกอบด้วย 3 เป้าประสงค์ 10 ตัวชี้วัด 10 กลยุทธ์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนางานวิจัยสู่ความเป็นสากล โดยเน้นการส่งเสริมและ
 สนับสนุนการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการวิจัยและนวัตกรรมแก้ปัญหาและพัฒนาสังคมทั้งใน
 ระดับชาติ และนานาชาติประกอบด้วย 3 เป้าประสงค์ 9 ตัวชี้วัด 9 กลยุทธ์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนางานบริการวิชาการเพื่อสังคม โดยเน้นการส่งเสริม และ
 สนับสนุนงานบริการวิชาการตอบสนองความต้องการของคณะสงฆ์ ชุมชนและสังคมอย่างยั่งยืน
 ตามมาตรฐานสากล ประกอบด้วย 2 เป้าประสงค์ 6 ตัวชี้วัด 6 กลยุทธ์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนางานทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยการส่งเสริมงานทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาได้รับการยอมรับในระดับชาติ และ นานาชาติ ประกอบด้วย 2 เป้าประสงค์ 5 ตัวชี้วัด 5 กลยุทธ์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพระดับชาติและนานาชาติ โดยส่งเสริมบุคลากรสายวิชาการมีความเป็นเลิศในศาสตร์ที่รับผิดชอบในระดับชาติและนานาชาติ ประกอบด้วย 2 เป้าประสงค์ 7 ตัวชี้วัด 8 กลยุทธ์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 6 พัฒนาการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล โดยส่งเสริมการบริหารจัดการแบบครบวงจรในจุดเดียว (one stop service) ตามเกณฑ์มาตรฐานระดับนานาชาติประกอบด้วย 3 เป้าประสงค์ 13 ตัวชี้วัด 11 กลยุทธ์ (คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนามบัณฑิตวิทยาลัย, 2566, น.4-5)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ โดยผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ ทำให้มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ บรรลุเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนของระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

ก. การศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research)

เป็นการศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการการบริหารและการจัดการงานบัณฑิตศึกษา เพื่อนำมาพัฒนารูปแบบการการบริหารงานระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

ข. การศึกษาจากภาคสนาม (Field Study)

(1) ออกแบบสัมภาษณ์ และให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบด้านภาษา เนื้อหาและโครงสร้าง ตรวจสอบความถูกต้อง เพียงตรง ก่อนนำไปสัมภาษณ์ โดยการเครื่องบินทีกเสียง และจดบันทึกข้อความ

(2) เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยวิธีเจาะจง (Purposive Sampling) จากประชากรกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 10 รูป/คน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างซึ่งมีคุณสมบัติสอดคล้องกับประเด็นสาระสำคัญของการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 10 รูป/คน โดยการใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจากคณะผู้บริหาร อาจารย์ประจำหลักสูตร และอาจารย์ผู้สอนในระดับบัณฑิตศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ คัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Selection) (พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญโญ, 2558, น.166) อันเป็นการเลือกตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการพิจารณาเลือกตัวอย่างด้วยตนเอง เพื่อที่จะได้นำข้อมูลที่รับจากกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพมาดำเนินการประมวลผลข้อมูลอันนำไปสู่ข้อค้นพบต่อไป ในส่วนของการกำหนดกลุ่มตัวอย่างสำหรับกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ ได้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง สำหรับการสัมภาษณ์เจาะจง (สุวิมล ติรภานันท์, 2555, น.170) จากบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารงานในระดับบัณฑิตศึกษา คือ ผู้บริหาร อาจารย์ประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอนในระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ อันมีหลักเกณฑ์ประการสำคัญในการพิจารณาคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 รูป/คน โดยผู้วิจัยได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างสำหรับนำมาใช้ในกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) อันมีหลักเกณฑ์ประการสำคัญในการพิจารณาคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

1) เป็นผู้บริหาร อาจารย์ประจำหลักสูตร และอาจารย์ผู้บรรยายระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

2) เป็นบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารงานของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย โดยแบบสัมภาษณ์ที่ใช้เป็นแบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview Form) โดยคณะผู้วิจัยทำการศึกษาตามแนวคิดทฤษฎี หนังสือ ตำรา และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นกรอบในการสร้างแบบสัมภาษณ์ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ในการพัฒนาศักยภาพด้านการเรียนการสอนแบบบูรณาการของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในส่วนของการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบบริหารงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งใช้วิธีการสัมภาษณ์นั้นคณะผู้วิจัยจะสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) และทำการบันทึกข้อมูลโดยการจดบันทึก มีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1) รวบรวมเอกสารจากเอกสาร ตำรา หนังสือ บทความงานวิจัย เอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร การจัดการ งานในระดับบัณฑิตวิทยาลัย ระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

2) คณะผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลโดยทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Selection) ได้แก่ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารงานในระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ จำนวน 10 รูป/คน ซึ่งในการสัมภาษณ์คณะผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) และทำการบันทึกข้อมูลโดยการจดบันทึก

โดยรายละเอียดของแบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์การบริหารงานบัณฑิตศึกษา 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร และ ด้านการบริหารทั่วไป

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล เรื่อง การพัฒนารูปแบบบริหารงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ มีขั้นตอนการวิเคราะห์ ดังนี้

(1) วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารตำราบทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยแล้วนำเสนอผลการวิจัยเป็นเชิงพรรณนา

(2) เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกมาจัดกลุ่มตัวอย่างตามสาระสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์

(3) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis Technique) พร้อมทั้งนำเสนอโดยวิธีการพรรณนาอ้างอิงคำพูดของบุคคล

สำหรับกระบวนการในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-Depth Interview) นั้น คณะผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-Depth Interview) มาใช้ในกระบวนการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล โดยดำเนินการร่วมกับกระบวนการรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) โดยวิธีการวิเคราะห์อันจะได้ดำเนินการกระบวนการตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ อันได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการพิจารณาประเด็นหลัก (Major themes) หรือแบบแผนหลัก (Major pattern) ที่พบในข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ทั้งหมด จากนั้นจึงนำประเด็นหลัก (Major themes) มาพิจารณาแบ่งแยกออกเป็นประเด็นย่อย (Sub-themes) และหัวข้อย่อย (Categories) อันเป็นกระบวนการวิเคราะห์ โดยการเริ่มต้นจากการวิเคราะห์ภาพรวมไปสู่การวิเคราะห์ประเด็นย่อยของกระบวนการวิเคราะห์ตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ จนไปถึงการเขียนข้อเสนอแนะเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย ครั้งต่อไป

ผลการวิจัย

1) รูปแบบการบริหารงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ มีการแบ่งการบริหารเป็น 3 กลุ่มงานที่ครอบคลุมขอบเขตภาระงานของบัณฑิตศึกษา คือ (1) กลุ่มงานวิชาการ วิจัยและมาตรฐานคุณภาพการศึกษา มีขอบข่ายงานตามแผนงานครอบคลุมด้านงานวางแผนด้านการจัดการศึกษา วิเคราะห์และพัฒนาหลักสูตรงานวิจัย และงานมาตรฐานและงานประกันคุณภาพการศึกษา (2) กลุ่มงานบริหาร รับผิดชอบงานเกี่ยวกับงานธุรการงบประมาณ การเงินและบัญชี งานพัสดุ นโยบายและแผนพัฒนา และ (3) กลุ่มงานทะเบียนวัดผลและสารสนเทศ ของบัณฑิตศึกษาวิทยาเขตแพร่ มีการบริหารการ

ดำเนินงานเกี่ยวกับ งานทะเบียนและวัดผล งานปฏิทินการศึกษา และงานห้องสมุดและเทคโนโลยี

2) ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ พบว่า ได้รูปแบบการบริหารงานบัณฑิตศึกษาวิทยาเขตแพร่ โดยมีการจัดทำแผนพัฒนาบัณฑิตศึกษาวิทยาเขตแพร่ และแบ่งการบริหารเพิ่มเติมแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ (1) ด้านวิชาการ มีขอบข่ายงานเพิ่มเติม คือ งานวางแผนด้านการจัดการศึกษา วิเคราะห์และพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาคุณภาพของบัณฑิต การพัฒนาด้านการวิจัย ส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการวิชาการแก่สังคม งานทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม (2) ด้านบุคลากร ผู้วิจัยกำหนดขอบข่ายงานด้านบุคลากร คือ การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาอาจารย์ เจ้าหน้าที่ สนับสนุน ให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายของสถาบันการศึกษา และ (3) ด้านการบริหาร มีขอบข่ายงานด้านการบริหาร การประสานงาน ส่งเสริม สนับสนุน การอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษาทุกระดับของสถาบันการศึกษา

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากบทความวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารงานบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ สามารถสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากเรื่องดังกล่าว ได้แก่

1) การทบทวนการบริหารงานในการทำงาน ในบริบทของการบริหารงานบัณฑิตศึกษา การทบทวนการบริหารงานหมายถึงการประเมินและตรวจสอบความเหมาะสมและประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาอย่างสม่ำเสมอ กระบวนการนี้อาจรวมถึง

(1) การตรวจสอบแนวทางการบริหารงาน เช่น การตรวจสอบนโยบายและวิธีการที่ใช้ในการดำเนินงาน การบริหารงานของอาจารย์ และการสนับสนุนต่างๆ ว่าเป็นไปตามมาตรฐานและตอบสนองต่อความต้องการของนักศึกษาและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือไม่

(2) การปรับปรุงกระบวนการศึกษา โดยการนำข้อคิดเห็นจากทั้งคณาจารย์ นักศึกษา และบุคลากรมาปรับปรุงหลักสูตรและการจัดการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยี การประเมินผลการดำเนินงาน ซึ่งอาจรวมถึงการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา รวมถึงการพิจารณาถึงความสามารถของบัณฑิตในการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานหรือพัฒนาสังคม

กระบวนการทบทวนนี้ควรดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยใช้ข้อมูลที่มี การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์อย่างรอบคอบ เพื่อให้มั่นใจว่าการบริหารงานบัณฑิตศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและตอบโจทย์ต่อความต้องการในปัจจุบัน

2) ผลการศึกษานำไปใช้ในการเสริมจุดอ่อนเพื่อเพิ่มจุดแข็ง ผลการศึกษาหรือการทบทวนที่ได้จากการบริหารงานบัณฑิตศึกษาสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการทำงานของมหาวิทยาลัยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น กล่าวคือ

(1) การเสริมจุดอ่อน มุ่งเน้นที่การระบุปัญหาหรือข้อบกพร่องในกระบวนการบริหารงานบัณฑิตศึกษา เช่น ปัญหาด้านโครงสร้างหลักสูตรที่ไม่ทันสมัย ปัญหาการสนับสนุนนักศึกษา หรือการขาดทรัพยากรด้านการศึกษา จากนั้นนำผลการทบทวนไปปรับปรุงในจุดเหล่านี้

(2) การเพิ่มจุดแข็ง เน้นการรักษาและส่งเสริมสิ่งที่มีประสิทธิภาพและดีอยู่แล้ว เช่น การพัฒนาศักยภาพของอาจารย์ การเสริมสร้างความเป็นผู้นำในด้านวิชาการ การพัฒนาความร่วมมือกับสถาบันอื่น ๆ และการสร้างนวัตกรรมในด้านการศึกษา

ทั้งสองกระบวนการนี้ มีเป้าหมายเพื่อเพิ่มความสามารถในการบริหารงานบัณฑิตศึกษาให้ดีขึ้น ตอบสนองต่อความต้องการของสังคม นักศึกษา และบุคลากร โดยการบริหารงานที่มีการปรับตัวและพัฒนาต่อเนื่องอย่างสอดคล้องกับหลักธรรม

อภิปรายผลการวิจัย

รูปแบบการบริหารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ คณะผู้วิจัยขออภิปรายผลการศึกษาแยกตามวัตถุประสงค์และสมมุติฐานการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1) จากการศึกษารูปแบบการบริหารงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ พบว่า มีโครงสร้างการบริหารงานจากบนลงล่าง เริ่มจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ต่อด้วยคณะกรรมการบัณฑิตศึกษาวิทยาเขตแพร่ ผู้อำนวยการหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร และเจ้าหน้าที่บัณฑิตศึกษา โดยทั้งหมดมีหน้าที่ดูแลการจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ตั้งแต่การจัดการเอกสารไปจนถึงการประสานงานต่าง ๆ ซึ่งทุกส่วนมีการจัดการตามกฎหมายและข้อบังคับของมหาวิทยาลัย ได้แก่ 1) กลุ่มงานวิชาการ วิจัยและมาตรฐานคุณภาพการศึกษา มีขอบข่ายงานตามแผนงานครอบคลุมด้านงานวางแผนด้านการจัดการศึกษา วิเคราะห์และพัฒนาหลักสูตร งานวิจัย และงานมาตรฐานและงานประกันคุณภาพการศึกษา 2) กลุ่มงานบริหาร รับผิดชอบงานเกี่ยวกับงานธุรการงบประมาณ การเงินและบัญชี งานพัสดุ นโยบายและแผนพัฒนา 3) กลุ่มงานทะเบียนวัดผลและสารสนเทศ ของบัณฑิตศึกษา วิทยาเขตแพร่ มีการบริหารการดำเนินงานเกี่ยวกับ งานทะเบียนและวัดผล งานปฏิบัติการการศึกษา และงานห้องสมุดและเทคโนโลยี

ทั้งนี้ รูปแบบการบริหารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ มีการบริหารตามรูปแบบของการกำหนดการจัดการศึกษาเป็นไปตามกฎหมายที่เป็นระเบียบ ข้อบังคับ และประกาศที่เกี่ยวข้อง ทุกประการ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของเกียรติพงษ์ มีเพียร และกนกอร บุญมี (2558, น.48) ที่ได้ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการบัณฑิตวิทยาลัยที่มีประสิทธิผลของมหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย พบว่า การบริหารจัดการบัณฑิตวิทยาลัยของมหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทยมีประสิทธิผลสูง โดยปัจจัยสำคัญที่ส่งผล คือ การบริการวิชาการแก่สังคม ความเป็นสากล การวิจัย และหลักสูตร และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วีรณัฐ ดรุธสนธยา (2564, น.110) ที่ได้ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2558 พบว่า การบริหารจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ในช่วงปีการศึกษา 2559-2563 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทั้ง 5 ด้านตามเกณฑ์มาตรฐาน พ.ศ. 2558 ($\bar{X}$ = 4.29, S.D. = 0.65) และรูปแบบการบริหารมีความเหมาะสมและนำไปใช้ได้ ($\bar{X}$ = 4.36, S.D. = 0.51) โดยแนะนำให้สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพอาจารย์และนักศึกษาในด้านต่าง ๆ เช่น การศึกษาต่อระดับปริญญาเอก การเผยแพร่งานวิจัย และการพัฒนาหลักสูตร

2) จากผลการพัฒนารูปแบบการบริหารงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ ในการศึกษาเอกสารและเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอน ทำให้สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานบัณฑิตศึกษา วิทยาเขตแพร่ โดยดำเนินการตามขั้นตอนประกอบด้วย (1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในการบริหารบัณฑิตศึกษาวิทยาเขตแพร่ (SWOT Analysis) เป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนารูปแบบการบริหาร โดยการวิเคราะห์ยุทธศาสตร์นี้ช่วยให้ทราบถึงปัจจัยภายนอก เช่น โอกาสและข้อจำกัดจากสภาพแวดล้อม รวมถึงการเปลี่ยนแปลงที่อาจมีผลต่อองค์กร ในขณะเดียวกันก็วิเคราะห์ปัจจัยภายใน เช่น ทรัพยากรและความสามารถต่าง ๆ ขององค์กร เพื่อตระหนักถึงจุดแข็งและจุดอ่อน สุดท้ายการวิเคราะห์นี้จะช่วยให้รู้ถึงสถานะปัจจุบันของบัณฑิตศึกษา โดยยึดหลักจากพันธกิจของมหาวิทยาลัยเป็นพื้นฐานในการประเมินแบ่งเป็น 2 ด้าน คือ (1) ผลวิเคราะห์สถานการณ์การประกันคุณภาพการศึกษา (SWOT Analysis) สะท้อนการบริหารจัดการด้านการประกันคุณภาพการศึกษาในกลุ่มของการบริหารกลุ่มงานวิชาการ วิจัยและมาตรฐานคุณภาพการศึกษาที่มีจุดอ่อนมากกว่าจุดแข็ง แสดงว่าการบริหารยังมีปัญหาและอุปสรรคเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไข เพื่อเพิ่มโอกาสการบริหาร รวมไปถึงสาเหตุหรือภาวะคุกคามที่จะเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ (2) ผลการวิเคราะห์กลยุทธ์โดยใช้ (SWOT Matrix) เป็นการวิเคราะห์ให้เห็นถึงจุดอ่อน จุดแข็งที่อยู่ภายในการบริหาร การสร้างโอกาสจากภายนอก การรุกไปข้างหน้า

แนวทางการพัฒนาภายใน สะท้อนภาวะคุกคามจากภายนอก ที่นำไปสู่การปรับเปลี่ยนภายใน และการป้องกัน/สร้างพันธมิตร เป็นส่วนเสริมแนวทางในการพัฒนาการบริหารบัณฑิตศึกษา วิทยาเขตแพร่ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ทวีศักดิ์ สมนอก (2562, น.183-186) ที่ได้ศึกษา การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 พบว่ารูปแบบการบริหารสถานศึกษา ที่มีประสิทธิภาพประกอบด้วย 4 ด้าน คือ การกระจายอำนาจ การบริหารแบบมีส่วนร่วม การเป็นมืออาชีพของผู้บริหารและครู และการมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ผลการพัฒนาและ ประเมินรูปแบบแสดงให้เห็นว่าความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความพึงพอใจ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของคณะกรรมการบริหารงานวิจัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช (2566, น.82-85) ที่ได้ศึกษาการ พัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 3 พบว่า โรงเรียนคุณภาพของชุมชนมีการ บริหารแบบมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยด้านองค์การมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.24 และผลการ ตรวจสอบรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

การพัฒนารูปแบบบริหารงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ มีข้อเสนอแนะในประเด็น ดังต่อไปนี้

1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

(1) สามารถนำองค์ความรู้จากการพัฒนารูปแบบการบริหารงานมานำเสนอใน เชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการบริหารงานบัณฑิตศึกษาวิทยาเขตแพร่ให้เป็นรูปธรรมและ มีประสิทธิภาพมากขึ้น

(2) สามารถเสริมสร้างศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษาให้ เป็นระบบ และสามารถพัฒนางานบริหารให้ทันสมัยได้อย่างต่อเนื่อง

2) ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

(1) งานวิจัยจะนำไปสู่การสร้างเครือข่ายการบริหารงานบัณฑิตศึกษาภายในระดับ สถาบันได้ และทำให้เกิดความสามารถในการประยุกต์ใช้การบริหารงานที่หลากหลาย

(2) การจัดการเรียนรู้ (KM) ในหน่วยงานทั้งในระดับบริหาร คณะกรรมการ บัณฑิตศึกษา อาจารย์ประจำหลักสูตร และส่วนงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมด เพื่อนำนโยบาย ลงไปสู่การปฏิบัติ

3) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- (1) ควรศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดการบัณฑิตศึกษาในวิทยาเขต วิทยาลัยสงฆ์ ในส่วนภูมิภาค เพื่อนำมาวิเคราะห์และหาแนวทางในการบริหารร่วมกัน
- (2) ควรศึกษาวิเคราะห์ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในระดับประเทศ
- (3) ควรศึกษากระบวนการพัฒนาศักยภาพการบริหารงานบัณฑิตศึกษาในยุคดิจิทัล โดยการใช้สื่อเทคโนโลยีเป็นฐาน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา 2558. ราชกิจจานุเบกษากระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 พร้อมกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าพาสตภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- เกียรติพงษ์ มีเพียร และกนกอร บุญมี. (2558). รูปแบบการบริหารจัดการบัณฑิตวิทยาลัยที่มีประสิทธิภาพของมหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย. วารสารวิจัยเพื่อพัฒนาสังคม และชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. 2(2), 48.
- คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาบัณฑิตวิทยาลัย. (2566). แผนพัฒนาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2566-2570. พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- คณะกรรมการบริหารงานวิจัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3. (2564). การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3. นครศรีธรรมราช : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- ทวีศักดิ์ สมนอก. (2562). การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานขอโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

- พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญโญ. (2558). ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. เชียงใหม่ : บริษัท ประชากร ธุรกิจ.
- พิมลพรรณ เพชรสมบัติ. (2561). ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารในสถาบันอุดมศึกษา. วารสาร มจร การพัฒนาสังคม. 3(2), 42.
- วรรณสม เมฆสุวรรณ และเอกสิทธิ์ สนามทอง. (2564). รูปแบบการพัฒนางานองค์กรเชิงกลยุทธ์เพื่อการเปลี่ยนแปลงสำหรับองค์กรธุรกิจเอกชนในประเทศไทย. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ. 6(4), 164.
- วีรณัฐ ตรุณสนธยา. (2564). รูปแบบการบริหารจัดการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2558 (รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 53 “การจัดการเรียนรู้การวิจัยและนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน”). เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2564 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 110.
- สุวิมล ตีรกานันท์. (2555). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระมหาหรรษา นิธิบุญยากร. (2567). นวลักษณ์ : วัฒนธรรมองค์กรของมหาจุฬาฯ. เรียกใช้เมื่อวันที่ 20 กันยายน 2567 จาก <https://www.gotoknow.org/posts/315418>.
- วัชรระ คณะทรง. (2565). การบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). จันทบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

